

Allvarliga arbetsolycksfall och långvarig sjukfrånvaro inom jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete

Yrkesgruppen jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete har högre risk för allvarliga arbetsolycksfall än genomsnittet på den svenska arbetsmarknaden. För kvinnor är den vanligaste olycksorsaken en djurolycka och för män är det en fallolycka. Den vanligaste diagnosen vid långvarig sjukfrånvaro är en muskuloskeletal diagnos. Det visar statistik från Afa Försäkring.

Den här rapporten handlar om allvarliga arbetsolyckor och långvarig sjukfrånvaro för privatanställda arbetare inom yrkesgruppen *jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete*. Rapporten bygger på en genomgång av nära 1 400 allvarliga arbetsolycksfall och drygt 1 800 långa sjukfall som har inträffat under perioden 2018–2022. Statistiken redovisas efter skadeår/visandeår, det vill säga det år som arbetsolycksfallet inträffade eller sjukfallet påbörjades. Statistiken kommer från Afa Försäkrings skadedatabas och är avläst 31 december 2023. Vid riskberäkningar är statistiken avläst 31 december året efter att olyckan inträffade eller sjukfallet påbörjades.

Både kvinnor och män inom *jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete* har en högre risk för allvarliga arbetsolycksfall än genomsnittet för samtliga yrkesgrupper på arbetsmarknaden. Det är därför viktigt att kartlägga vilka händelser som orsakar allvarliga arbetsolyckor inom yrkesgruppen.

År 2022 arbetade 29 000 privatanställda arbetare inom *jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete*. Det är drygt en halv procent av den totala arbetskraften. 27 procent av de sysselsatta inom yrkesgruppen är kvinnor och 73 procent är män. Motsvarande siffror för hela den svenska arbetsmarknaden är 49 procent kvinnor och 51 procent män.

Två av tre kvinnor inom *jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete* arbetar som *djuruppfödare och djurskötare* och 30 procent arbetar som *växtodlare inom jordbruk och trädgård*. Yrkesundergrupperna *förare av jordbruks- och skogsmaskiner* och *skogsarbetare* står för två procent var av kvinnornas sysselsättning, medan *fiskare och fiskodlare* står för mindre än en procent.

För männen i yrkesgruppen ser fördelningen annorlunda ut: 36 procent arbetar som *växtodlare inom jordbruk och trädgård*, 28 procent som *förare av jordbruks- och skogsmaskiner* och 24 procent som *djuruppfödare och djurskötare*. 10 procent av männen arbetar som *skogsarbetare* och två procent som *fiskodlare och fiskare*.

Jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete

Yrkesgruppen jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete omfattar i den här rapporten 11 olika yrken. Vi har delat upp dem på fem olika yrkesundergrupper:

1

Djuruppfödare och djurskötare

Yrkena uppfödare och skötare av lantbrukets husdjur, uppfödare och skötare av sällskapsdjur, övriga djuruppfödare och djurskötare och växtodlare och djuruppfödare, blandad drift.

2

Förare av jordbruks- och skogsmaskiner

3

Skogsarbetare

4

Växtodlare inom jordbruk och trädgård

Yrkena odlare av jordbruksväxter, frukt- och bär, trädgårdsodlare och trädgårdsanläggare, m.fl.

5

Fiskodlare och fiskare

Yrkena fiskodlare och fiskare.

Många inom jordbrukssektorn är egenföretagare, i synnerhet lantbrukare och fiskare, och omfattas inte lika ofta av AGS och TFA som andra anställda. Därför har vi inte en fullständig bild av deras skadefall.¹

¹Egenföretagare kan teckna egen försäkring och omfattas. Se: [Företagares egen försäkring \(afaforsakring.se\)](https://afaforsakring.se)

Försäkringarna som är grunden för vår statistik:

Arbetskadeförsäkringen

Trygghetsförsäkring vid arbetsskada, TFA, omfattar samtliga anställda, det vill säga såväl arbetare som tjänstemän, inom avtalsområdena Svenskt Näringsliv/LO/PTK och Fremia/LO/PTK. Fremia är en arbetsgivarorganisation för kooperativa och idéburna företag. TFA-KL omfattar samtliga anställda i kommuner, regioner, Svenska kyrkan och Sobonaföretag. Sobona är en arbetsgivarorganisation för företag som är verksamma inom kommun- och regionnära verksamheter. Afa Försäkring har också uppdraget att administrera och reglera arbetsskador i enlighet med det statliga personskadavtalet (PSA).

Sjukförsäkringen

Avtalsgruppsjukförsäkring AGS omfattar arbetare inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO och Fremia/LO. AGS-KL omfattar anställda i kommuner, regioner, Svenska kyrkan och Sobonaföretag. Sjukförsäkringen omfattar däremot inte statligt anställda eller tjänstemän inom det privata avtalsområdet. Sjukförsäkringen ger ett komplement till sjukpenning eller sjuk-/aktivitetsersättning från Försäkringskassan och sjukfrånvaron behöver inte vara arbetsrelaterad.

Allvarliga arbetsolycksfall

I detta avsnitt redovisar vi statistik över allvarliga arbetsolycksfall som drabbat jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete. Arbetsolycksfallen som redovisas har ersatts av trygghetsförsäkringen vid arbetsskada för privatanställda, TFA.

Med ett allvarligt arbetsolycksfall (olycksfall som inträffar i arbetet) menar vi att olyckan har lett till mer än 30 dagars sjukskrivning eller motsvarande läkningstid, och/eller till medicinsk invaliditet eller dödsfall.

Under perioden 2018–2022 inträffade nära 1 400 godkända allvarliga arbetsolycksfall inom yrkesgruppen *jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete*.² 35 procent av olyckorna drabbade kvinnor och 65 procent drabbade män. Då antalet sysselsatta skiljer sig åt mellan könen och även mellan yrkesundergrupperna behöver antalet olycksfall sättas i relation till sysselsättningen när man jämför grupperna, vilket görs i följande avsnitt.

Diagram 1 visar antalet allvarliga arbetsolycksfall per 1 000 sysselsatta över tid, även kallat risk för allvarliga arbetsolycksfall, uppdelat på kön för anställda inom *jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete*. Som jämförelse visas även motsvarande mått för samtliga yrkesgrupper på arbetsmarknaden. Både kvinnor och män inom *jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete* har en högre risk för allvarliga arbetsolycksfall än genomsnittet för samtliga yrkesgrupper på arbetsmarknaden. Kvinnornas risk uppgick 2022 till 12,9 allvarliga arbetsolyckor per 1 000 sysselsatta. Männens risk uppgick till 8,4.

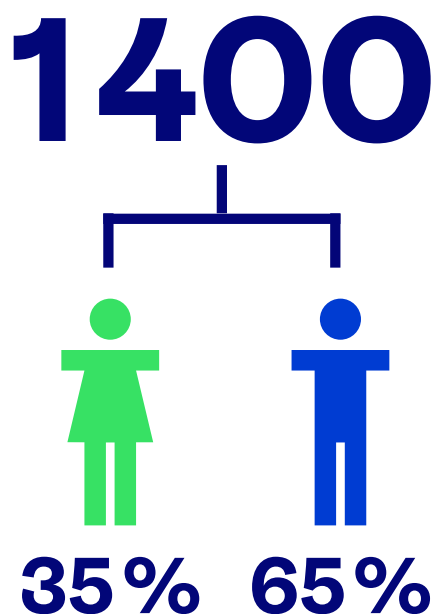
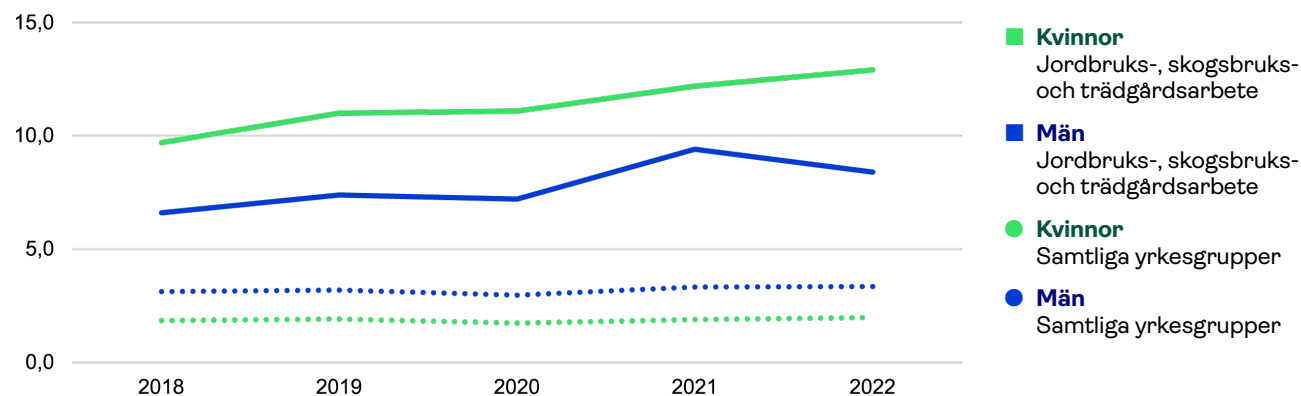

Diagram 1

Antal allvarliga arbetsolycksfall per 1 000 sysselsatta inom jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete 2018–2022, kvinnor och män. Privatanställda arbetare.

² Skador som inträffar i samband med framförande av ett trafikförsäkrat fordon ersätts i första hand av trafikskadeförsäkringen och inkluderas därför inte i den här rapporten.

Tabell 1 visar den genomsnittliga risken 2018–2022 för allvarliga arbetsolycksfall för *jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete* nedbrutet på yrkesundergrupp och kön. *Djuruppfödare och djurskötare* och *skogsarbetare* har högst risk. I yrkesundergruppen *fiskodlare och fiskare* var antalet olycksfall för perioden för få för att vi ska kunna redovisa risken.

För hela yrkesgruppen *jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete* låg den genomsnittliga risken för åren 2018–2022 på 8,7 allvarliga arbetsolycksfall per 1 000 sysselsatta. För kvinnor låg den på 11,4 och för män på 7,8. Att risken skiljer sig mellan kvinnor och män beror bland annat på vilken yrkesundergrupp de främst arbetar inom. Två av tre kvinnor arbetar som *djuruppfödare och djurskötare*, yrkesundergruppen med högst risk. Män arbetar främst som *växtodlare inom jordbruk och trädgård* och *förare av jordbruks- och skogsmaskiner*, två grupper med relativt låg risk.

Tabell 1

Risk för allvarliga arbetsolycksfall per yrkesundergrupp och kön, jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete. Privatanställda arbetare. Genomsnitt 2018–2022.

Yrkesundergrupp	Kvinnor	Män	Kvinnor och män
Djuruppfödare och djurskötare	14,2	13,6	13,8
Förare av jordbruks- och skogsmaskiner		3,2	
Skogsarbetare		13,2	
Växtodlare inom jordbruk och trädgård	7,1	5,8	6,1
Hela yrkesgruppen jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	11,4	7,8	8,7

Minst 10 olycksfall per yrkesundergrupp.

Diagram 2 visar de vanligaste typerna av händelser som har orsakat allvarliga arbetsolycksfall 2018–2022 för *jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete*.

För kvinnor inom yrkesgruppen är det allra vanligast att drabbas av en olycka vid kontakt med *djur*, 54 procent. Djurolyckorna kan till exempel ha skett när den drabbade har ramlat av en häst eller blivit klämd av en ko. Den näst vanligaste orsaken är *fall i samma nivå*, 16 procent. Orsakerna *fall från höjd* och *maskiner och verktyg* står för 5 procent var.

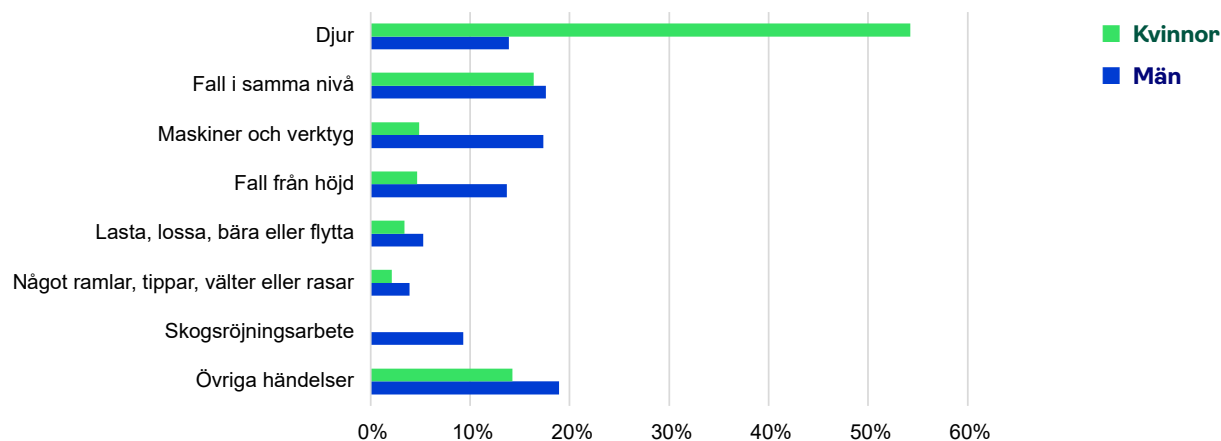
För män är fördelningen av olycksorsaker jämnare. *Fall i samma nivå* och *maskiner och verktyg* är vanligast och står för 18 respektive 17 procent var av de allvarliga arbetsolycksfallen. Därefter kommer *djur* och *fall från höjd* med 14 procent var. Olyckor vid *skogsröjningsarbete*, till exempel att ett träd faller över den drabbade, står för 9 procent.

För båda könen är den vanligaste orsaken till *fall i samma nivå* att man ramlar i samma nivå utomhus, till exempel att man halkar på en isfläck eller snubblar i skogen. Vid *fall från höjd* är det vanligast att man faller från en stege eller från en annan höjd, så som en arbetsmaskin eller ett tak. Olyckor med *maskiner och verktyg* kan bero på att man skadar sig på en häcksax, motorsåg eller vedmaskin.

Kvinnor skadar sig oftast i arm (16 procent), ben (16 procent) och fingrar (15 procent) vid allvarliga arbetsolycksfall. Män skadar sig oftast i fingrar (22 procent), hand och handled (15 procent) och ben (14 procent). Skador i fingrar och händer beror ofta på olyckor med *maskiner och verktyg* och *djur*, medan skador i arm och ben ofta beror på fallolyckor och *djur*.

Diagram 2

De vanligaste orsakerna till allvarliga arbetsolycksfall per kön, jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete, 2018–2022. Privatanställda arbetare.

1

Exempel på händelseförlopp Djuruppfödare och djurskötare

Kvinna

Händelse

"När jag skulle leda in hästen i stallet blev den rädd och stegrade sig så min handled vred."

Diagnos

Luxation och distorsion i leder och ligament på handleds- och handnivå

Skadeallvar

Medicinsk invaliditet

Foto: Plattform, Johnér-Bildbyrå

Man

Händelse

"Skulle hämta en ko ute på bete som kalvat. Blev då sparkad av kon på benet så att det gick av."

Diagnos

Fraktur på underben inklusive fotled

Skadeallvar

Sjukskriven >30 dagar

Foto: Maskot, Johnér-Bildbyrå

2

Exempel på händelseförlopp Förare av jordbruks- och skogsmaskiner

Man

Händelse

"Monterade kedjor på däckerna på skogsmaskin. Jag slant med slägghammaren och skadade vänsterhanden."

Diagnos

Fraktur på handled och hand

Skadeallvar

Medicinsk invaliditet

Foto: Thomas Adolfsén, Johnér-Bildbyrå

3

Exempel på händelseförlopp Skogsarbetare

Man

Händelse

"Röjde ungskog med röjsåg. Halkade framåt mot en röjsågsklinga och fick handen mot klingan."

Diagnos

Sårskada på handled och hand

Skadeallvar

Medicinsk invaliditet

Foto: Thomas Adolfsen, Johnér Bildbyrå

4

Exempel på händelseförlopp Växtodlare inom jordbruk och trädgård

Man

Händelse

"Jag hade beskurit ett träd och var på väg nerför stegen. Stegen sjönk åt sidan och jag föll ner på marken."

Diagnos

Ytlig skada på skuldra och överarm

Skadeallvar

Sjukskriven >30 dagar

Foto: Maria Abrahamsson Spasevski, Mostphotos

Kvinna

Händelse

"Jag trampade på en snötäckt gren och halkade och föll."

Diagnos

Fraktur på underarm

Skadeallvar

Sjukskriven >30 dagar

Foto: Viktor Holm, Johnér Bildbyrå

Långvarig sjukfrånvaro

I detta avsnitt redovisas statistik över långvarig sjukfrånvaro inom jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete. Sjukfallen som redovisas har ersatts av avtalsgruppsjukförsäkringen för privatanställda arbetare, AGS.

Med långvarig sjukfrånvaro menar vi sjukfall som leder till mer än 90 dagars sjukfrånvaro eller månadsersättning (sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan). Sjukförsäkringen ger ett komplement till sjukpenning eller sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan och sjukfrånvaron behöver inte vara arbetsrelaterad.

Under perioden 2018–2022 inträffade drygt 1 800 långa sjukfall för yrkesgruppen *jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete*. 46 procent av sjukfallen drabbade kvinnor och 54 procent drabbade män. Då antalet sysselsatta skiljer sig åt mellan könen och även mellan yrkesundergrupperna behöver antalet sjukfall sättas i relation till sysselsättningen när man jämför grupperna, vilket görs i följande avsnitt.

Diagram 3 visar antalet långa sjukfall per 1 000 sysselsatta över tid, även kallat risk för långvarig sjukfrånvaro, uppdelat på kön för anställda inom *jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete*. Som jämförelse visas även motsvarande mått för samtliga privatanställda arbetare. Kvinnorna inom *jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete* har ungefär lika hög risk som genomsnittet för privatanställda arbetare, medan männen har lägre risk. Kvinnornas risk uppgick 2022 till 20,3 långa sjukfall per 1 000 sysselsatta. Männens risk uppgick till 8,8.

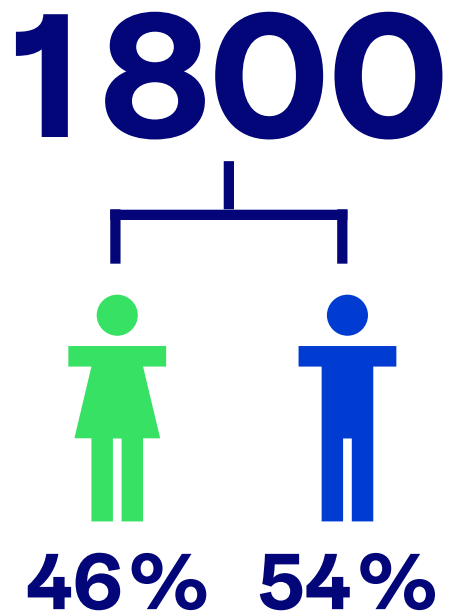
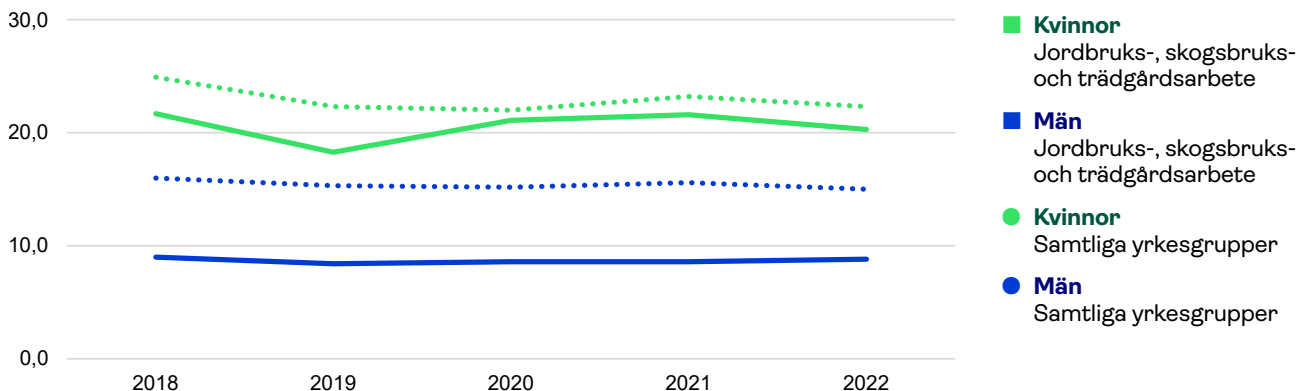

Diagram 3

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta inom jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete 2018–2022, kvinnor och män. Privatanställda arbetare.

Tabell 2 visar den genomsnittliga risken 2018–2022 för långvarig sjukfrånvaro för *jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete* nedbrutet på yrkesundergrupper och kön. För kvinnor är risken högst i yrkesundergrupperna *växtodlare inom jordbruk och trädgård* och *djuruppfödare och djurskötare*. För män är risken högst i gruppen *skogsarbetare* följt av *växtodlare inom jordbruk och trädgård*.

För hela yrkesgruppen *jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete* låg den genomsnittliga risken för åren 2018–2022 på 11,8 långa sjukfall per 1 000 sysselsatta. För kvinnor låg den på 20,6 och för män på 8,7. Skillnaden i risk mellan könen är störst i yrkesundergruppen *djuruppfödare och djurskötare*, vilket främst beror på att fler kvinnor blir långvarigt sjukskrivna med psykiska diagnoser.

Tabell 2

Risk för långvarig sjukfrånvaro per yrkesundergrupp och kön, jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete. Privatanställda arbetare. Genomsnitt 2018–2022.

Yrkesundergrupp	Kvinnor	Män	Kvinnor och män
Djuruppfödare och djurskötare	21,0	6,4	13,4
Fiskodlare och fiskare		5,2	
Förare av jordbruks- och skogsmaskiner		7,3	
Skogsarbetare	9,9	12,6	12,4
Växtodlare inom jordbruk och trädgård	21,8	10,3	13,1
Hela yrkesgruppen jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete	20,6	8,7	11,8

Minst 10 sjukfall per yrkesundergrupp.

Diagram 4 visar de vanligaste diagnoserna vid långvarig sjukfrånvaro 2018–2022 för *jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete* uppdelat på kön.

För kvinnor inom yrkesgruppen är *psykiska diagnoser*, så som *reaktion på svår stress* och *förstämningssyndrom*, vanligast och står för 39 procent av de långa sjukfallen. Därefter följer *muskuloskeletala diagnoser*, till exempel *ryggsjukdomar* och *ledsjukdomar*, 23 procent. För män är förhållandet det omvända. *Muskuloskeletala diagnoser* är vanligast och står 41 procent av de långa sjukfallen, där- efter följer *psykiska diagnoser* med 18 procent.

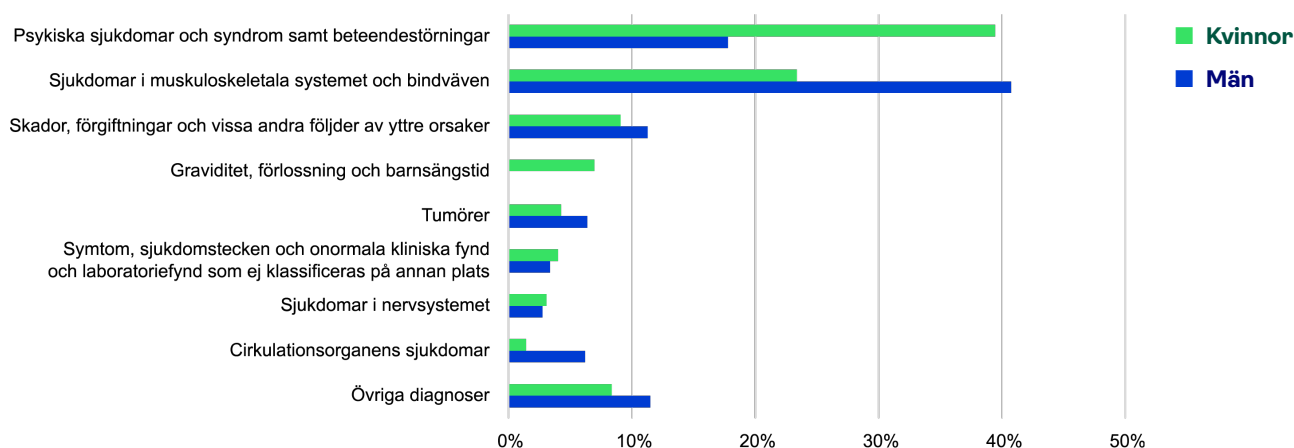
En tredje vanlig orsak till långvarig sjukfrånvaro är *skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker*,

som står för 9 procent av kvinnornas och 11 procent av männens sjukfall. Detta är skador som har uppstått vid olycksfall på fritiden, till exempel frakturer, stukningar, skador på muskel och senor samt ytliga skador. För kvinnor är också graviditetsrelaterade sjukdomar och besvär, till exempel *foglossning*, vanligt, 7 procent.

För hela yrkesgruppen, oavsett kön, är *muskuloskeletala diagnoser* vanligast och står för en tredjedel av de långa sjukfallen. Därefter följer *psykiska diagnoser*, 28 procent. *Muskuloskeletala diagnoser* är också vanligast för samtliga yrkesundergrupper utom för *djuruppfödare och djurskötare*, där *psykiska diagnoser* är vanligast.

Diagram 4

De vanligaste diagnoserna vid långvarig sjukfrånvaro per kön, jordbruks-, skogsbruks- och trädgårdsarbete, 2018–2022. Privatanställda arbetare.

Vill du ta del av
kommande publikationer?
Ladda ner och prenumerera på
våra statistikrapporter här:

afaforsakring.se/statistikrapporter

Publikation av Afa Försäkrings analysavdelning, kontakt:
analys@afaforsakring.se